

- укладання угод з комерційними підприємствами про співпрацю у рамках індикативного плану.

Висновки та перспективи подальших наукових розробок у цьому напрямі. В Україні необхідно переходити від галузевих до функціональних принципів регулювання економікою, спрямованих на попередження і вирівнювання неспроможностей ринку, породжених дією стихійних ринкових сил. Головною перешкодою на шляху соціально-економічного розвитку є застаріла система управління, в якій фактично відсутні процедури аналізу, розробки політики, соціально-економічного прогнозування, стратегічного планування, системного моніторингу й оцінювання досягнутих результатів.

Втім держава володіє ще одним, мабуть, найдієвішим засобом регулювання процесів територіального розвитку – програмно-цільовим підходом, що полягає у розробленні і втіленні в життя регіональних програм різного масштабу і типу. Виконання цих програм забезпечуватимуть економічні та адміністративні методи впливу.

Література

1. Кушлин В.И. Государственное регулирование рыночной экономики / В.И. Кушлин, Н.А. Волгин. – М. : Изд-во "Экономика", 2002. – 312 с.
2. Райзберг Б.А. Управление экономикой : учебник / Б.А. Райзберг, Р.А. Фатхутдинов. – М. : ЗАО "Бизнес-школа "Интел-Синтез", 1999. – 784 с.
3. Державне управління в Україні : навч. посібн. / наук. ред. д-ра юр. наук, проф. В.Б. Авер'янова. – К. : Вид-во ТОВ "СОМІ", 1999. – 265 с.
4. Програма соціально-економічного та культурного розвитку київської області на 2012 рік. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://www.kyiv-obl.gov.ua/content/files/programma_rozvitku_2012.doc.
5. Кузьмін О.Є. Теоретичні та прикладні засади менеджменту / О.Є. Кузьмін, О.Г. Мельник. – Львів : Вид-во "Інтелект-Захід", 2003. – 352 с.
6. Чистов Л.М. Экономика строительства / Л.М. Чистов. – СПб. : Изд-во "Питер", 2006. – 256 с.

Колодій Ю.С., Стецюк П.И. Формирование государственных программ социально-экономического развития

Предложено формирование государственных программ социально-экономического развития как одной из разновидностей индикативного планирования. Проанализированы виды государственных программ. Дана процедура формирования государственных программ социально-экономического развития на примере Киевской области. Предложены пути улучшения выполнения заданных показателей в жилищном строительстве.

Ключевые слова: программа социально-экономического развития, жилищное строительство, индикативное управление.

Kolodiy Yu.S., Stecyuk P.I. Formation of state programs socio-economic development: housing

Characterized the process of formation of national socio-economic development as a species indicative planning. Analyzed the types of state programs. Characterized the process of forming the state of socio-economic development on the example of the Kyiv region. Ways of improving the performance indicators specified in the housing.

Keywords: program of socio-economic development, housing, indicative of management.

УДК 330.101:331.522.4

Аспір. А.В. Колодійчук –

Інститут регіональних досліджень НАН України

АНАЛІЗ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ

Проаналізовано основні показники інноваційної активності промислових підприємств, виявлено перспективні галузі і регіони України для активізування інноваційної діяльності у промисловості. Проаналізовано також стан і перспективи науково-технічного підґрунтя інноваційного розвитку промисловості.

Ключові слова: інновації, інноваційний розвиток, інноваційна діяльність, промисловість, наука, техніка, інноваційні види продукції, технологічні процеси, фінансування.

Постановка проблеми. На сучасному етапі інтеграція у світовий економічний простір шляхом ефективного розвитку промислового потенціалу України є ключовим завданням. Його розв'язання вимагає розроблення такого механізму інноваційного розвитку промисловості, за якого буде забезпечуватися не лише вихід на світові ринки, але й довгостроковий розвиток суспільства.

Одним із головних стратегічних завдань розвитку промисловості на теперішньому етапі реформування національної економіки є його переорієнтація у напрямку інноваційного поступу. У Державній програмі розвитку промисловості України наголошено, що "метою розвитку промисловості є створення сучасного інтегрованого у світове господарство промислового комплексу, здатного в умовах інтеграції та глобалізації розв'язувати основні завдання соціально-економічного розвитку та утвердження України як високотехнологічної держави" [5]. Але до нинішнього дня це завдання не було виконане. Тому у 2009 р. було розроблено "Стратегію інноваційного розвитку України на 2010-2020 рр. в умовах глобалізаційних викликів", головною метою якої є визначення, обґрунтування і створення механізмів реалізації нової державної інноваційно-інвестиційної політики стосовно здійснення узгоджених змін в усіх ланках національної інноваційної системи, спрямованих на кардинальне зростання її впливу на економічний і соціальний розвиток країни шляхом створення відповідних привабливих внутрішніх умов і підвищення стійкості вітчизняної економіки до тиску зовнішніх умов, що обумовлені глобалізацією і неолібералізацією економічного життя [7]. А це можливо лише за умови активної реалізації інноваційної моделі розвитку промисловості. Так, Закон України "Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні" визначає необхідність забезпечення інноваційної моделі розвитку економіки шляхом концентрації ресурсів держави на пріоритетних напрямках науково-технічного оновлення виробництва, підвищення конкурентоспроможності вітчизняної продукції на внутрішньому і зовнішньому ринках [1].

Для того, щоби побачити наскільки реалістичні для виконання ці завдання, важливо зробити детальний аналіз інноваційного розвитку промисловості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз соціально-економічних, організаційно-правових та інституційних чинників інноваційного розвитку промислових підприємств, розвитку інноваційних процесів на виробництві здійснювали такі вітчизняні вчені: О.І. Амоша, Л.Л. Антонюк, Л.М. Лібанова,

О.І. Маслак, О.Ф. Новікова, А.М. Поручник, Л.І. Федулова, Л.Т. Шевчук та ін. Однак сучасний стан інноваційної активності промислових підприємств України, спади і підйоми інноваційної діяльності, спричинені кризами початку XXI ст., вимагають подальших досліджень у цьому напрямку.

Метою цього дослідження є виявлення основних ретроспективних тенденцій інноваційного розвитку промисловості України.

Виклад основного матеріалу. Незважаючи на те, що перехід вітчизняного виробництва на інноваційний шлях розвитку задекларовано ще у 1999 р. [4], інноваційна активність у промисловості України є недостатньою, а темпи її зростання низькими. Кількість підприємств, що впроваджували інновації, та питому вагу їх у загальній кількості промислових підприємств за період 2000-2010 рр. подано на рис. 1.

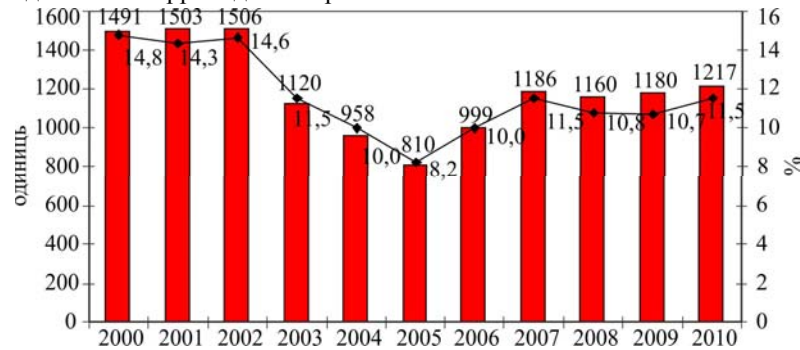

Рис. 1. Динаміка інноваційної активності промислових підприємств за період 2000-2010 рр. [3]

Як видно з рис. 1, за період 2000-2010 рр. кількість промислових підприємств, що впроваджували інновації, зменшилась з 1491 од. у 2000 р. до 1217 од. у 2010 р., тобто на 18,38 %. Водночас питома вага підприємств, що впроваджували інновації, у загальній кількості промислових підприємств зменшилась з 14,8 % у 2000 р. до 11,5 % у 2010 році, тобто на 3,3 % від загальної кількості [3]. Динаміку впровадження інновацій на промислових підприємствах за період 2000-2010 рр. подано на рис. 2.

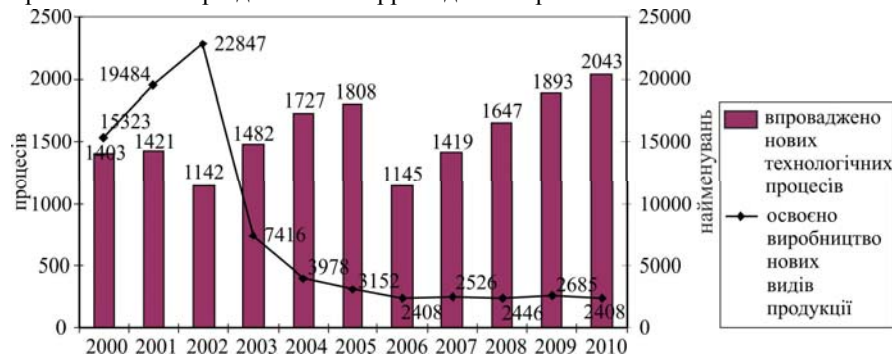

Рис. 2. Динаміка впровадження інновацій на промислових підприємствах за період 2000-2010 рр. [3]

Кількість промислових підприємств, що впроваджували інновації, збільшилась з 1186 од. у 2007 р. до 1217 од. у 2010 р., тобто на 2,61 %. Питома вага підприємств, що впроваджували інновації за цей період, не змінилась. Кількість промислових підприємств, що освоювали виробництво інноваційних видів продукції, зросла з 564 од. у 2007 р. до 615 од. у 2010 р., тобто на 9,04 %. Водночас кількість промислових підприємств, які освоювали виробництво інноваційних видів техніки, збільшилась з 178 од. у 2007 р. до 194 од. у 2010 р., тобто на 8,99 %. У 2010 р. освоєно виробництво 2408 найменувань інноваційних видів продукції, що на 4,67 % менше, ніж у 2007 р., причому для техніки цей показник зменшився на 24,74 %. Кількість промислових підприємств, що впроваджували нові або вдосконалені методи оброблення виробництва продукції, зросла з 515 од. у 2007 році до 522 од. у 2010 р., тобто на 1,36 %. Зокрема, кількість промислових підприємств, що впроваджували нові або вдосконалені маловідходні, ресурсозберігаючі та безвідходні методи оброблення виробництва продукції, зменшилась з 287 од. у 2007 р. до 203 од. у 2010 р., тобто на 29,27 %. Позитивна тенденція спостерігалась за цей період у впровадженні нових технологічних процесів, яке зросло з 1419 процесів у 2007 р. до 2043 процесів у 2010 р., тобто на 43,97 %, причому нових маловідходних, ресурсозберігаючих і безвідходних технологічних процесів впроваджено у 2010 р. на 24,45 % менше, ніж у 2007 році. Питома вага реалізованої інноваційної продукції в обсязі промислової за цей період зменшилась з 6,7 % у 2007 р. до 3,8 % у 2010 р. [6]. Динаміку інноваційної активності промислових підприємств України за період 2007-2010 рр. подано у табл. 1.

Табл. 1. Інноваційна активність промислових підприємств України за період 2007-2010 рр. [6]

Показник	Роки			
	2007	2008	2009	2010
Кількість промислових підприємств, що впроваджували інновації	1186	1160	1180	1217
Питома вага підприємств, що впроваджували інновації, %	11,5	10,8	10,7	11,5
Кількість промислових підприємств, що освоювали виробництво інноваційних видів продукції	564	667	614	615
зокрема:				
нових видів техніки	178	201	188	194
Кількість промислових підприємств, що впроваджували нові або вдосконалені методи оброблення виробництва продукції	515	515	452	522
у тому числі:				
маловідходні, ресурсозберігаючі та безвідходні	287	280	215	203
Освоєно виробництво інноваційних видів продукції, найменувань	2526	2446	2685	2408
у тому числі:				
нових видів техніки, найменувань	881	758	641	663
Введено нових технологічних процесів, процесів	1419	1647	1893	2043
з них маловідходних, ресурсозберігаючих і безвідходних	634	680	753	479
Питома вага реалізованої інноваційної продукції в обсязі промислової, %	6,7	5,9	4,8	3,8

Обсяг виконаних наукових і науково-технічних робіт у фактичних цінах за період 2007-2010 рр. збільшився з 6700,7 млн грн у 2007 р. до

9867,1 млн грн у 2010 р., тобто на 47,25 %. За аналізований період кількість організацій, які виконували наукові дослідження і розробки, зменшилась з 1404 од. у 2007 р. до 1303 од. у 2010 р., тобто на 7,19 %. Крім цього, чисельність науковців зменшилась з 96820 осіб у 2007 р. до 89534 осіб у 2010 р., тобто на 7,53 %. Питома вага обсягу виконаних наукових і науково-технічних робіт у ВВП зменшилась з 0,93 % у 2007 р. до 0,90 % у 2010 р. [2]. Аналіз динаміки стану наукової та науково-технічної діяльності за період 2007-2010 рр. подано в табл. 2.

Табл. 2. Наукова та науково-технічна діяльність за період 2007-2010 рр., [2]

Показник	Роки			
	2007	2008	2009	2010
Обсяг виконаних наукових та науково-технічних робіт, у фактичних цінах, млн грн	6700,7	8538,9	8653,7	9867,1
зокрема:				
фундаментальні дослідження	1504,0	1927,4	1916,6	2188,4
прикладні дослідження	1132,6	1545,7	1412,0	1617,1
розробки	3303,1	4088,2	4215,9	5037,0
науково-технічні послуги	761,0	977,7	1109,2	1024,6
Кількість організацій, які виконують наукові дослідження і розробки	1404	1378	1340	1303
Чисельність науковців, осіб	96820	94138	92403	89534
Чисельність докторів наук в економіці України, осіб*	12845	13423	13866	14418
Чисельність кандидатів наук в економіці України, осіб*	74191	77763	81169	84000
Питома вага обсягу виконаних наукових і науково-технічних робіт у ВВП, %	0,93	0,90	0,95	0,90

Примітка: * станом на 1 жовтня

Загальний обсяг фінансування інноваційної діяльності промислових підприємств зменшився з 10850,9 млн грн у 2007 р. до 8045,5 млн грн у 2010 р., тобто на 25,85 %. Обсяг фінансування за рахунок власних коштів зменшився з 7999,6 млн грн у 2007 р. до 4775,2 млн грн у 2010 р., тобто на 40,31 %. Обсяг фінансування за рахунок коштів державного бюджету зменшився з 144,8 млн грн у 2007 р. до 87,0 млн грн у 2010 р., тобто на 39,92 %. Водночас обсяг фінансування за рахунок коштів іноземних інвесторів зріс з 321,8 млн грн у 2007 р. до 2411,4 млн грн у 2010 р., тобто у 7,5 раза. Обсяг фінансування за рахунок інших джерел зменшився з 2384,7 млн грн у 2007 р. до 771,9 млн грн у 2010 р., тобто на 67,63 % [2, 6] (табл. 3).

Табл. 3. Динаміка обсягу фінансування інноваційної діяльності промислових підприємств за джерелами за період 2007-2010 рр., (млн грн) [2]

Показник	Роки			
	2007	2008	2009	2010
Загальна сума витрат	10850,9	11994,2	7949,9	8045,5
Зокрема за рахунок коштів:				
власних	7999,6	7264,0	5169,4	4775,2
державного бюджету	144,8	336,9	127,0	87,0
іноземних інвесторів	321,8	115,4	1512,9	2411,4
інших джерел	2384,7	4277,9	1140,6	771,9

Обсяг інноваційних витрат промислових підприємств на дослідження і розробки зріс з 986,5 млн грн у 2007 році до 996,4 млн грн у 2010 році, тобто на 1,004 %. Обсяг інноваційних витрат промислових підприємств на придбання інших зовнішніх знань зменшився з 328,4 млн грн у 2007 році до 141,6 млн грн у 2010 році, тобто на 56,88 %. Обсяг інноваційних витрат промислових підприємств на придбання машин, обладнання та програмного забезпечення зменшився з 7471,1 млн грн у 2007 році до 5051,7 млн грн у 2010 році, тобто на 32,38 %. Інші витрати зменшились з 2064,9 млн грн у 2007 році до 1855,8 млн грн у 2010 році, тобто на 10,13 % [2; 6] (табл. 4).

Табл. 4. Динаміка обсягу інноваційних витрат промислових підприємств за напрямками за період 2007-2010 рр., млн грн [2]

Показник	Роки			
	2007	2008	2009	2010
Загальна сума витрат	10850,9	11994,2	7949,9	8045,5
зокрема за напрямками:				
дослідження і розробки	986,5	1243,6	846,7	996,4
зокрема:				
внутрішні НДР	793,6	958,8	633,3	818,5
зовнішні НДР	192,9	284,8	213,4	177,9
придбання інших зовнішніх знань	328,4	421,8	115,9	141,6
придбання машин, обладнання та програмного забезпечення	7471,1	7664,8	4974,7	5051,7
інші витрати	2064,9	2664,0	2012,6	1855,8

Кількість впроваджених нових технологічних процесів на промислових підприємствах за період 2007-2010 рр. у добувній промисловості зросла на 26,67 %, у переробній промисловості – на 43,42 %, у виробництві та розподіленні електроенергії, газу та води – на 79,31 %. Серед галузей промисловості лідером протягом аналізованого періоду було машинобудування, де кількість впроваджених технологічних процесів на промислових підприємствах збільшилась з 755 процесів у 2007 р. до 1428 процесів у 2010 р., тобто на 89,14 %. Крім цього, у машинобудуванні у 2007 р. найбільш перспективним було виробництво транспортних засобів та устаткування (339 процесів), а протягом 2008-2010 рр. – виробництво машин та устаткування [6]. Впровадження нових технологічних процесів на промислових підприємствах за видами діяльності за період 2007-2010 рр. показано в табл. 5.

Табл. 5. Динаміка впровадження нових технологічних процесів на промислових підприємствах за видами діяльності за період 2007-2010 рр. (процесів), [6]

Показник	Роки			
	2007	2008	2009	2010
Промисловість	1419	1647	1893	2043
Добувна промисловість	15	24	19	19
Переробна промисловість	1375	1592	1840	1972
з неї:				
виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів	210	174	181	218
легка промисловість	50	47	21	27
оброблення деревини та виробництво виробів з деревини, крім меблів	26	20	10	11

целюлозно-паперове виробництво; видавнича діяльність	31	18	19	32
виробництво коксу, продуктів нафтоперероблення	19	10	4	3
хімічна та нафтохімічна промисловість	135	139	107	109
виробництво іншої неметалевої мінеральної продукції	59	46	28	26
металургійне виробництво та виробництво готових металевих виробів	58	101	81	82
машинобудування	755	996	1351	1428
у тому числі:				
виробництво машин та устаткування	249	425	1027	1047
виробництво електричного, електронного та оптичного устаткування	167	190	130	136
виробництво транспортних засобів та устаткування	339	381	194	245
інші галузі промисловості	32	41	38	36
Виробництво та розподілення електроенергії, газу та води	29	31	34	52

Протягом 2007-2008 рр. лідером у впровадженні нових технологічних процесів на промислових підприємствах було місто Київ, а в 2009-2010 рр. ним стала Харківська область (760 і 877 процесів відповідно) [6]. Впровадження нових технологічних процесів на промислових підприємствах за регіонами за період 2007-2010 рр. наведено в табл. 6.

Табл. 6. Динаміка впровадження нових технологічних процесів на промислових підприємствах за регіонами за період 2007-2010 рр. (процесів) [6]

Показник	Роки			
	2007	2008	2009	2010
Україна	1419	1647	1893	2043
Автономна Республіка Крим	24	73	47	32
Області:				
Вінницька	79	58	69	39
Волинська	24	16	9	16
Дніпропетровська	53	58	50	57
Донецька	52	114	74	70
Житомирська	31	30	18	20
Закарпатська	11	13	9	8
Запорізька	234	257	134	170
Івано-Франківська	47	35	34	35
Київська	52	34	29	19
Кіровоградська	52	31	26	29
Луганська	56	45	14	29
Львівська	54	54	56	63
Миколаївська	9	20	29	30
Одеська	51	33	26	37
Полтавська	35	26	28	24
Рівненська	4	20	8	6
Сумська	56	77	78	94
Тернопільська	36	30	9	21
Харківська	96	95	760	877
Херсонська	22	61	18	17
Хмельницька	8	16	14	42
Черкаська	13	23	20	46
Чернівецька	15	11	11	7

Чернігівська	32	34	29	16
Міста:				
Київ	273	381	289	237
Севастополь	–	2	5	2

Кількість освоєних виробництвом інноваційних видів продукції на промислових підприємствах за період 2007-2010 рр. у добувній промисловості зменшилась на 44 %, у переробній промисловості – зменшилась на 4,32 %, у виробничій та розподіленні електроенергії, газу та води – зросла у 2 рази. Серед галузей промисловості лідером протягом аналізованого періоду було машинобудування, де кількість освоєних виробництвом інноваційних видів продукції зменшилась з 1255 найменувань у 2007 р. до 1047 найменувань у 2010 р., тобто на 16,57 %. У розрізі машинобудування найбільш перспективним протягом аналізованого періоду було виробництво машин та устаткування, де кількість освоєних виробництвом інноваційних видів продукції зросла з 510 найменувань у 2007 р. до 527 найменувань у 2010 р., тобто на 3,33 % [6]. Освоєння виробництва інноваційних видів продукції на промислових підприємствах за видами діяльності за період 2007-2010 рр. показано в табл. 7.

Табл. 7. Динаміка освоєння виробництва інноваційних видів продукції на промислових підприємствах за видами діяльності за період 2007-2010 рр. (найменувань) [6]

Показник	Роки			
	2007	2008	2009	2010
Промисловість	2526	2446	2685	2408
Добувна промисловість	25	15	29	14
Переробна промисловість	2500	2431	2654	2392
з неї:				
виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів	406	457	588	487
легка промисловість	98	101	81	87
оброблення деревини та виробництво виробів з деревини, крім меблів	21	35	51	22
целюлозно-паперове виробництво; видавнича діяльність	69	30	51	22
виробництво коксу, продуктів нафтоперероблення	24	36	28	35
хімічна та нафтохімічна промисловість	316	319	279	259
виробництво іншої неметалевої мінеральної продукції	61	77	91	167
металургійне виробництво та виробництво готових металевих виробів	122	181	197	172
машинобудування	1255	1100	1266	1047
у тому числі:				
виробництво машин та устаткування	510	506	703	527
виробництво електричного, електронного та оптичного устаткування	459	405	367	317
виробництво транспортних засобів та устаткування	286	189	196	203
інші галузі промисловості	128	95	52	94
Виробництво та розподілення електроенергії, газу та води	1	–	2	2

Протягом 2007-2009 рр. лідером у освоєнні виробництва інноваційних видів продукції на промислових підприємствах було місто Київ, а в 2010 р. ним стала Сумська область (346 найменувань) [6] (табл. 8).

Табл. 8. Динаміка освоєння виробництва інноваційних видів продукції на промислових підприємствах за регіонами за період 2007-2010 рр. (найменувань) [6]

Показник	Роки			
	2007	2008	2009	2010
Україна	2526	2446	2685	2408
Автономна Республіка Крим	55	48	46	63
Області:				
Вінницька	124	91	82	65
Волинська	4	10	31	44
Дніпропетровська	151	136	104	110
Донецька	80	150	132	124
Житомирська	35	24	16	22
Закарпатська	54	22	11	16
Запорізька	109	148	132	114
Івано-Франківська	69	56	299	125
Київська	85	122	75	113
Кіровоградська	56	63	69	65
Луганська	34	51	31	39
Львівська	190	138	152	117
Миколаївська	12	26	44	41
Одеська	30	50	46	72
Полтавська	142	90	114	72
Рівненська	59	16	22	16
Сумська	165	169	256	346
Тернопільська	65	89	73	87
Харківська	175	167	197	191
Херсонська	33	95	112	71
Хмельницька	7	8	14	36
Черкаська	37	57	41	63
Чернівецька	111	79	100	50
Чернігівська	38	58	46	40
Міста:				
Київ	597	477	426	296
Севастополь	9	6	14	10

Висновки. Підсумуємо результати здійсненого аналізу інноваційного розвитку промисловості України у вигляді табл. 9.

Крім цього, аналіз інноваційного розвитку промисловості України засвідчив, що:

- протягом 2007-2008 рр. лідером у впровадженні нових технологічних процесів на промислових підприємствах було місто Київ, а в 2009-2010 рр. ним стала Харківська область;
- протягом 2007-2009 рр. лідером в освоєнні виробництва інноваційних видів продукції на промислових підприємствах було місто Київ, а в 2010 р. ним стала Сумська область.

Отже, інноваційна діяльність виглядає за деякими показниками успішною, проте насправді погіршується за іншими показниками, що говорить про недостатність уваги, коштів і зусиль управлінських структур до вирішення проблем інноваційної діяльності.

Табл. 9. Порівняння позитивних і негативних тенденцій інноваційного розвитку промисловості України

Позитивні тенденції	Негативні тенденції
<ul style="list-style-type: none"> • збільшилася кількість промислових підприємств, які впроваджують інновації; • збільшилася кількість промислових підприємств, які освоюють виробництво інноваційних видів продукції; • збільшилася кількість промислових підприємств, які впроваджують нові або вдосконалені методи оброблення виробництва продукції; • зросла кількість впроваджень нових технологічних процесів на промислових підприємствах; • істотно зросли обсяги і питома частка коштів іноземних інвесторів у фінансуванні інноваційної діяльності промислових підприємств; • серед галузей промисловості лідером за кількістю впроваджених нових технологічних процесів на промислових підприємствах протягом аналізованого періоду було машинобудування; • у розрізі машинобудування у 2007 р. найбільш перспективним за кількістю впроваджених нових технологічних процесів було виробництво транспортних засобів та устаткування, а протягом 2008-2010 рр. – виробництво машин та устаткування; • серед галузей промисловості лідируючим за кількістю освоєних виробництвом інноваційних видів продукції на промислових підприємствах протягом аналізованого періоду було машинобудування; • у розрізі машинобудування найбільш перспективним за кількістю освоєних виробництвом інноваційних видів продукції протягом аналізованого періоду було виробництво машин та устаткування 	<ul style="list-style-type: none"> • питома вага промислових підприємств, які впроваджують інновації, у загальній кількості промислових підприємств не змінилася; • зменшилася кількість найменувань освоєних виробництвом інноваційних видів продукції на промислових підприємствах; • істотно знизилася питома вага реалізованої інноваційної продукції в обсязі промислової; • зменшилася кількість впроваджень нових маловідходних, ресурсозберігаючих і безвідходних технологічних процесів на промислових підприємствах; • загалом обсяг фінансування інноваційної діяльності зменшився за аналізований період, державна фінансова підтримка також значно зменшилась; • істотно зменшилася кількість впроваджених нових технологічних процесів у легкій, хімічній, нафтохімічній, деревообробній та низці інших галузей промисловості; • відбулося зменшення впровадження впроваджених нових технологічних процесів у виробництві транспортних засобів та устаткування, електричного, електронного та оптичного устаткування; • зменшилася кількість освоєних виробництвом інноваційних видів продукції у легкій, целюлозно-паперовій, хімічній та нафтохімічній галузях промисловості; • відбулося зменшення кількості освоєних виробництвом інноваційних видів продукції у виробництві транспортних засобів та устаткування, електричного, електронного та оптичного устаткування

Література

1. Закон України "Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні" від 08.09.2011 р. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.zakon2.rada.gov.ua>.
2. Наукова та інноваційна діяльність (1990-2010 рр.). [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.ukrstat.gov.ua>.
3. Наукова та інноваційна діяльність в Україні : стат. зб. – К. : ДП "Інформаційно-видавничий центр Держстату України", 2011. – 282 с.
4. Постанова Верховної Ради України (ВВР) "Про Концепцію науково-технологічного та інноваційного розвитку України" від 13.07.1999 р. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.zakon2.rada.gov.ua>.
5. Постанова Кабінету Міністрів України "Про схвалення Державної програми розвитку промисловості на 2003-2011 роки" від 28 липня 2003 р. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1174-2003-p>

6. Промисловість України у 2007-2010 роках : стат. зб. / за ред. Л.М. Овденко. – К. : Держком. статистики України, 2011. – 307 с.

7. Стратегія інноваційного розвитку України на 2010-2020 роки в умовах глобалізаційних викликів. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.kno.rada.gov.ua/komosviti/control/uk/doccatalog/list?currDir=48718>.

Колодійчук А.В. Аналіз інноваційного розвитку промисловості України

Проаналізовані основні показники інноваційної активності промислових підприємств, виявлені перспективні галузі та регіони України для активізації інноваційної діяльності в промисловості. Проаналізовано також стан та перспективи науково-технічної основи інноваційного розвитку промисловості.

Ключові слова: інновації, інноваційне розвиток, інноваційна діяльність, промисловість, наука, техніка, інноваційні види продукції, технологічні процеси, фінансування.

Kolodiychuk A.V. Analysis of innovative development of industry of Ukraine

The basic indexes of innovative activity of industrial enterprises are analyzed in the article, found out perspective industries and regions of Ukraine for activation of innovative activity in industry. The state and prospects of scientific and technical soil of innovative development of industry are analyzed also.

Keywords: innovations, innovative development, innovative activity, industry, science, technique, innovative types of products, technological processes, financings.

УДК 61.068:1810

Аспір. К.А. Колодяжна¹ –

ДОНУЕТ ім. Михайла Туган-Барановського

МОДИФІКАЦІЯ ПРОЦЕСУ ОБҐРУНТУВАННЯ ПОТРЕБИ ПІДПРИЄМСТВ В ОБОРОТНИХ КОШТАХ

Розглянуто особливості модифікації процесу обґрунтування потреби торговельних підприємств в оборотних коштах. Висвітлено теоретичні положення та практичні підходи щодо обґрунтування потреби підприємств в оборотних коштах.

Ключові слова: стратегія, власний капітал, прибуток, оборотні кошти.

Постановка завдання, мета роботи. Для ефективного управління оборотними активами необхідною умовою є планування їх обсягу та джерел фінансування у плановому періоді. Можливість обґрунтування планової потреби в оборотних коштах та її узгодження з можливими джерелами фінансування стає реальною у процесі розроблення балансу оборотних коштів підприємства.

Обґрунтування планової потреби підприємства в оборотних коштах, визначення потреби в них у плановому періоді є необхідною передумовою ефективного використання оборотних активів підприємства. Формування оборотних активів у недостатньому обсязі буде ускладнювати нормальне протікання господарської діяльності та може спричинити шкоди у ній. Надлишково сформовані розміри оборотних активів сприятимуть виникненню

¹ Наук. керівник: д.е.н., професор, академік АЕН України Садеков Алімжан Абдулович – Донецький національний університет економіки і торгівлі імені Михайла Туган - Барановського

додаткових витрат на їх зберігання, а також недоотримання прибутку від їх використання.

Обґрунтування планової потреби в оборотних активах передбачає оцінку потреби в окремих елементах оборотних активів: запасах сировини та матеріалів; запасах готової продукції; під фінансування дебіторської заборгованості; грошових коштах; інших видах оборотних активів. При цьому варто зазначити, що перші дві групи оборотних активів представляють собою нормовані активи. Тому під час розрахунку потреби в них використовуються нормативи оборотних коштів, які підприємство може розраховувати самостійно.

Результати дослідження. У вітчизняній і зарубіжній теорії та практиці досліджували проблеми модифікації процесу обґрунтування потреби підприємств в оборотних коштах такі відомі вчені, як: І. Бланк, В. Бочаров, М. Грещак, М.І. Баканів, А.Д. Шеремет та ін. [1, 2]. Проте ці проблеми модифікації процесу обґрунтування потреби підприємств в оборотних коштах в Україні досліджені недостатньо. Українські вчені-економісти протягом останніх років не проявляли помітної зацікавленості цією темою, і лише недавно почали з'являтися публікації, об'єктом аналізу яких було вдосконалення процесу обґрунтування потреби підприємств в оборотних коштах.

Основна мета роботи полягає у дослідженні та проведенні модифікації процесу обґрунтування потреби торговельних підприємств в оборотних коштах. Вибір стратегії та її реалізація становлять основну частину стратегічного планування. Стратегія необхідна будь-якому підприємству, що претендує на успіх, щоб визначити в якому напрямі воно буде розвиватися. Загальна стратегія розвитку торговельного підприємства спирається на функціональні стратегії: маркетингову, фінансову, зростання товарообігу, соціальну, інноваційну, екологічну, стратегію НДДКР, зовнішньоекономічної діяльності та стратегії інших напрямів діяльності.

Особливе місце в складі фінансової стратегії посідає стратегія формування капіталу підприємства. Своєю чергою, стратегія формування капіталу включає в себе дві складові, які нерозривно пов'язані між собою – це стратегія формування власного капіталу та стратегія залучення позикового капіталу [1]. Фінансову основу підприємства представляє сформований їм власний капітал. Управління власним капіталом не тільки із забезпеченням ефективного використання вже нагромадженої його частини, але й із формуванням власних фінансових ресурсів, що забезпечують майбутній розвиток підприємства.

Основним завданням управління власними фінансовими ресурсами є забезпечення необхідного рівня самофінансування розвитку господарської діяльності підприємства в майбутньому періоді. На основі оцінки формування власного капіталу виявлено, що основною особливістю політики управління власним капіталом на підприємствах торговельної мережі є низька питома вага власних джерел фінансування діяльності цих підприємств (у середньому близько 2,36 %). Цю проблему може бути вирішено завдяки максимізації власного капіталу.

З проведеного аналізу формування власного капіталу підприємств видно, що власний капітал на всіх трьох досліджуваних підприємствах по-